

## Διάβασμα και παιδική ψυχή

Δρ. Λίζα Βάρβογλη, Ph.D. Ψυχολόγος Ψυχοθεραπεύτρια

Το έντονο σχολικό πρόγραμμα και ο ρυθμός που επιβάλλει, συχνά στερούν από τα παιδιά τη χαρά που προσφέρει η ανάγνωση ενός παιδικού βιβλίου. Το παιδάκι που τρέχει από το σχολείο στα ιδιαίτερα κι έχει να μελετήσει και να κάνει εργασίες στο σπίτι για την άλλη μέρα ζει ένα κουραστικό σχολικό πρόγραμμα, το οποίο συνήθως εξισώνει την έννοια του βιβλίου με τη μελέτη και τη σκληρή δουλειά.

Το αποτέλεσμα είναι να αποξενώνεται το παιδί από το βιβλίο και να επιδιώκει άλλες δραστηριότητες στον ελεύθερό του χρόνο. Αλλά και οι γονείς, από την πλευρά τους, μερικές φορές κάνουν το σφάλμα να εξισώνουν την ανάγνωση βιβλίων με την απόκτηση μιας συγκεκριμένης πληροφορίας ή ως μορφωτικό εφελκύριο, με αποτέλεσμα να μην έχουν διδάξει στο παιδί τους τη χαρά της ανάγνωσης και την απόλαυση της εξερεύνησης του κόσμου των λέξεων και των ιδεών.

Το παιδικό βιβλίο αποτελεί παράθυρο στη φαντασία αλλά και τη σκέψη του παιδιού. Ο συνδυασμός της εικονογράφησης με το κείμενο προσφέρει διπλή αισθητική απόλαυση: στα μάτια και στ' αυτιά. Η δύναμη που έχουν οι εικόνες και οι λέξεις επιτρέπουν στο παιδί να ταξιδέψει στο χώρο της φαντασίας, να ονειρευτεί, να σκεφτεί μεγάλα ζητήματα τα οποία μια παιδική ιστορία μπορεί να προσεγγίσει με απλό τρόπο, συγκαλυμμένα στη ροή του παραμυθιού και ίσως να βρει λύσεις σε θέματα που το απασχολούν.

Το παιδί μαθαίνει τη δύναμη των λέξεων και της έκφρασης ως επικοινωνία με τον εαυτό και τους άλλους. Το παιδικό βιβλίο του επιτρέπει να βάλει τον εαυτό του στη θέση του ήρωα, να ταυτιστεί μαζί του ή να τον απορρίψει, να πλάσει με το νου του εικόνες και σκηνές, να φανταστεί πιθανά σενάρια, να εξερευνήσει διάφορες εκδοχές του ίδιου θέματος, και να περάσει όμορφα μέσα στις σελίδες ενός βιβλίου.

Το παιδικό βιβλίο έχει τη δύναμη να μεταδώσει πολιτισμικές αξίες, να διαμορφώσει ήθος, χαρακτήρα και συνείδηση. Και για να τα πετύχει όλα αυτά δε χρειάζεται να είναι ένα συγκεκριμένο είδος βιβλίου ή μιας συγκεκριμένης πολιτικής ή θρησκευτικής τοποθέτησης: οι ίδιες οι ανθρώπινες αξίες ξεπροβάλλουν μέσα από τις σελίδες των περισσότερων παιδικών βιβλίων, συνήθως με αλληγορικό και όχι άμεσα διδακτικό τρόπο.

Ωστόσο, το παιδί, που είναι στο στάδιο της διαμόρφωσης του κοινωνικο-ψυχικού του κόσμου, αναζητάει τα μηνύματα εκείνα που θα του δείξουν το δρόμο και θα του δώσουν κάποιες γενικές κατευθυντήριες γραμμές, κι έτσι ρουφάει άπληστα αυτά που έχει να του δώσει το βιβλίο.

Μέσα από πολλαπλές ψυχικές διεργασίες βγάζει τα συμπεράσματά του, αναπτύσσει την κρίση του, έρχεται αντιμέτωπο με τους φόβους, τις επιθυμίες και τις συγκρούσεις του και, τελικά, ισορροπεί μέσα από την "περιπέτεια" της ανάγνωσης.

Η ανάγνωση παιδικών βιβλίων, ήδη από τη βρεφική ηλικία, δίνει στο παιδί μια ακόμα ευκαιρία ν' αναπτύξει καλύτερα τις γλωσσικές του ικανότητες και να χτίσει γερά θεμέλια πάνω στα οποία στη συνέχεια θα στηριχθούν οι ικανότητές του για ανάγνωση και, γενικότερα, για μάθηση.

Όμως, ίσως μια από τις σημαντικότερες λειτουργίες της ανάγνωσης παιδικών βιβλίων είναι το γεγονός ότι φέρνει το παιδί και το γονιό πιο κοντά. Όσο ο γονιός διαβάζει στο παιδί, δημιουργείται μια ζεστή και όμορφη σχέση, όπου τόσο η μητέρα ή ο πατέρας όσο και το παιδί απολαμβάνει τη συντροφιά του άλλου και δένεται ακόμα περισσότερο μαζί του. Η ανάγνωση βιβλίων επιτρέπει στο γονιό και το παιδί να θίξουν δύσκολα θέματα και ανοίγει διαύλους επικοινωνίας για μια ζωή.

**Για να μάθει το παιδί να διαβάζει χρειάζεται ν' αναπτύξει πλειάδα ικανοτήτων, όπως, να μάθει να:**

- Χρησιμοποιεί τη γλώσσα στη συζήτηση
- Ακούει και να απαντά σε ιστορίες που του διαβάζουν
- Αναγνωρίζει και να ονομάζει τα γράμματα της αλφαβήτου
- Προσέχει τους ήχους της ομιλουμένης.
- Συνδέει τους ήχους της γλώσσας με τα γράμματα για να βρει τον "κώδικα" της ανάγνωσης
- Διαβάζει συχνά, ώστε να αναγνωρίζει τις λέξεις εύκολα κι αυτόματα

- Μάθει και ν' αρχίσει να χρησιμοποιεί νέες λέξεις
- Κατανοεί αυτό το οποίο διαβάζει

### **Πώς να βοηθήσετε το παιδί σας**

- Δώστε στο παιδί σας ερεθίσματα, προσφέροντάς του βιβλία και άλλο έντυπο υλικό
- Διαβάστε στο παιδί σας, ήδη από πολύ μικρή ηλικία, ποιηματάκια, στιχάκια και απλά βιβλία με εικόνες
- Για παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας, δώστε τους να διαβάσουν βιβλία στο επίπεδο των αναγνωστικών τους ικανοτήτων και, παράλληλα, διαβάστε τους βιβλία πιο "δύσκολα" και για λίγο μεγαλύτερες ηλικίες, ώστε να δώσετε στο παιδί παραπάνω ερεθίσματα, τόσο για γλωσσική ανάπτυξη όσο και για ανάπτυξη της σκέψης και της κριτικής ικανότητάς τους
- Βοηθήστε το παιδί να μάθει και να χρησιμοποιεί νέες λέξεις
- Βοηθήστε το παιδί σας να σκεφτεί σχετικά με το διάβασμα και το περιεχόμενο της ανάγνωσης
- Διαβάστε και ξαναδιαβάστε στο παιδί τα ίδια βιβλία
- Κάντε την ανάγνωση καθημερινή πρακτική
- Δώστε το καλό παράδειγμα διαβάζοντας βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά.

### **Τρόποι ανάγνωσης**

- Ο γονιός διαβάζει στο παιδί
- Το μικρό παιδί (που δεν έχει μάθει ακόμα ανάγνωση) παριστάνει ότι διαβάζει, κρατώντας το βιβλίο και λέγοντας ό,τι θυμάται από την ανάγνωση που του έκανε ο γονιός ή αυτοσχεδιάζοντας καθώς βλέπει τις εικόνες
- Το παιδί διαβάζει φωναχτά
- Το παιδί διαβάζει από μέσα του
- Το παιδί διαβάζει σε άλλα παιδιά (πχ μικρότερο αδερφάκι)
- "Συνεταιρικό" διάβασμα, όπου (πχ στην τάξη) ένα παιδί διαβάζει μία παράγραφο, άλλο παιδί διαβάζει την επόμενη, κοκ.